

Najstarszy Zwód Prawa Polskiego

(...)

5.7. Jeśli ktoś ma przysięgać, to powinien mówić tak: *O co mnie N. obwinia, temu jestem niewinny. Tak mi dopomóż Bóg i święty Krzyż.*

5.8. Wtedy winien on położyć na nodze krzyża palce prawej ręki, ten (palec), który znajduje się przy kciuku i palec środkowy. Jeśli położy palec gdzie indziej, wówczas upada w przysiędze. Najpierw winien on wypowiedzieć słowa, a potem dotknąć krzyża.

(...)

[ordalia]

23.14. Niechaj będzie wiadome, że niektórzy polscy biskupi i księża, którzy mają chłopów, i opaci, prepozyci muszą stawać przed sądem i występować w obronie swych chłopów przed władcą lub kasztelanem, w którego kasztelanii ich ludzie zamieszkują i muszą kazać za nich walczyć, jeśli ich któryś oskarży.

24.1. Jeśli swojemu człowiekowi, który zostaje oskarżony, a nie może mieć świadków, sędzia nakazuje walczyć, a ten odpowiada, że nie może walczyć i w jakikolwiek sposób swojej niezdolności (do pojedynku) dowodzi, wówczas musi on nieść żelazo.

24.2. Są (tego) dwa sposoby. Jeden polega na tym, że kładzie się żelazo, jedno od krok od drugiego, nie za daleko, lecz tak, by można było po nich stawiać (takie) kroki, jakie zazwyczaj się robi. Tak należy zaznaczyć (miejsce) o jeden krok przed pierwszym żelazem, z którego ma on wkroczyć na żelazo, tak ażeby on przeszedł trzy kroki po żelazie. Żelaza powinny być tak zrobione, jak podeszwa człowieka od pięty aż do środka stopy.

24.3. Jeśli się człowiek poparzy — on jest zwyciężony. Jeśli zaś nie wkroczy na żelazo, albo jeśli zrobi jeden krok niewłaściwie - on jest zwyciężony.

24.4. Należy mu oparzenie opatrzyć woskiem i opiekować się nim troskliwie aż do trzeciego dnia. Tak można stwierdzić, czy jest on poparzony czy nie.

24.5. Człowiek, który ma kroczyć po żelazie, musi prowadzić dwóch ludzi i uczyć go, jak często on chce, po to, by we właściwym czasie on to dobrze umiał i nie pogubił się. Dawniej był zwyczaj, że dwóch obecnych księży prowadziło człowieka, gdy kroczył po żelazie. Teraz to już wyszło z użycia, dlatego prowadzą go dwaj inni ludzie, kim by oni nie byli.

24.6. Drugi sposób polega na tym, że żelazo kładzie się na kamieniu albo na żelazie, z wolnym miejscem, tak, aby człowiek mógł żelazo uchwycić od spodu i unieść. Które (żelazo) niesie on trzy kroki.

24.7. (Jeśli) rzuci je na ziemię wcześniej, to jest pokonany, co do tego, w czym go obwiniano. Tak samo uchodzi za pokonanego, jeśli się poparzy.

24.8. Rękę należy mu opatrzyć, jak to zostało wyżej powiedziane.

24.9. Te obydwie żelaza, to pierwsze i to drugie, należy rozżarzyć.

24.10. A kapłan winien je pobłogosławić modlitwą, która tu niżej jest napisana. Gdy przyjedzie kapłan na to miejsce, gdzie ma być rozżarzone żelazo, to winien on tak (samo) miejsce, (jak) i żelazo pokropić święconą wodą, aby odpędzić diabelskie podstępny. Dawniej był zwyczaj odprawiania mszy, która do tego była przeznaczona. Teraz to wyszło z użycia, wszakże winien on odmówić siedem psalmów i następujący pacierz:

24.11. Boże, Sędzio sprawiedliwy i cierpliwy, który jesteś sprawcą pokoju i orzekasz, co słuszne, wejrzyj na modlitwę naszą i kieruj naszym sądem, (Ty), który jesteś sprawiedliwy i prawy Twój sąd. Który spoglądasz na ziemię i sprawiasz, że ona drży; któryś przed nadejściem Jednorodzonego Syna Twego, Pana naszego, Jezusa Chrystusa i przez Jego mękę świat zbawił i rodzaj ludzki odkupił. Racz to żelazo ogniem rozpalone pobłogosławić i jak trzech chłopców, Sydracha, Misaka i Abdenago, wrzuconych z rozkazu króla w Babilonu do rozpalonego pieca uratowałeś nietkniętych o posyłając swego anioła wyprowadziłeś ich stamtąd i jak Zuzannę uwolniłeś od fałszywego zarzutu, tak prosimy i błagamy o Najłaskawszy Władco, aby — jeśli kto niewinny zarzucanej mu zbrodni położy rękę na tym żelazie i je podniesie - tę (rękę) wyniósł zdrową i nietkniętą. Przez Ciebie, Zbawcę i Odkupiciela całego świata, który z Ojcem i Duchem Świętym itd.

24.12. Wszchemogący wieczny Boże, który przenikasz tajemnice serc, błagamy Cię pokornie, aby — jeśli ten człowiek winien jest przestępstwem jemu zarzucanych, i mając przez diabła zatwardziałe serce, odważy się rękę swoją położyć na rozpalonym żelazie — Twoja

najsprawiedliwsza prawda raczyła zaświadczyć, że w jego ciele pokazała się Twoja moc, aby jego dusza została przez skruchę i spowiedź wybawiona. Jeśliby jednak — ufny w jakąś diabelską przewrotność i szalierstwo — zachciał czyn swój zataić i ukryć, niech Twoja święta prawica zechce całą diabelską chytrą wniwecz obrócić.

24.13. Racz pobłogosław Panie, Ojczy Świty, Wszchemogący, Wiczny Boże, to żelazo dla rozpoznania w nim prawdziwego Twego sądu. Przez itd.

24.14. Jeśliby ten sąd się odbył i człowiekowi (poddanemu próbie) opatry się poświęconym woskiem ręce, wówczas jest wskazane, aby ten człowiek używał wody święconej, a potem, dopóki sąd (boży) nie dojdzie do końca, jest wskazane, aby on do każdej swojej strawy mieszał święconą sól i wodę święconą, i spożywał razem.

25.1. Jeśli wszelako jakiś człowiek zostanie oskarżony i sędzia nakazuje mu odpowiadać, a ów mówi, że jest niewinny, to sędzia pyta go, czy ma świadków.

25.2. Jeśli wtedy on mówi, że ich mieć nie może, a sędzia chce skończyć sprawę w tym samym dniu, to postanawia, że należy go rzucić do wody.

25.3. Wówczas przede wszystkim kapłan winien pobłogosławić wodę następującą modlitwą: Zaklinam cię wodą, w imię Pana, (...).

25.7. Następnie opuszcza się obwinionego (do wody) w taki sposób, że zawiązuje mu się ręce pod goleniami i wsuwa kij między podkolana i ramiona, by nie mógł posługiwać się ani rękami ani nogami. należy mu zrobić znak na głowie, by można było poznać, czy człowiek tonie czy pływa. Należy także przewiązać mu wokół brzucha powróż, by można było poznać, czy człowiek tonie czy pływa. Należy także przewiązać mu wokół brzucha powróż, by można było go wyciągnąć, gdyby tonął.

25.8. Jeśli natomiast on nie tonie, ale utrzymuje się na wodzie, to zostaje on pokonany w sprawie, o którą został obwiniony.

25.9. Niechże jednak będzie wiadome, że sędziowie niechętnie nakazują próbę wody w wypadku sprawy o głowę.

25.10. Kapłanowi, który pobłogosławi wodę, płaci się pół łuta, albo co innego, co ustalono świadczyć. Tak samo postępuje się wobec tego, który pobłogosławi żelazo.

(...) [1]

Przypisy:

[1] za: *Historia państwa i prawa Polski - źródła - wyb.* F. Połomski, P. Jurek, Wrocław 1997, s. 31, 36-38

(Publikacja: 23-07-2002)

Oryginał. (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,1367>)

Contents Copyright © 2000-2008 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane

w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora.

Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich

bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl